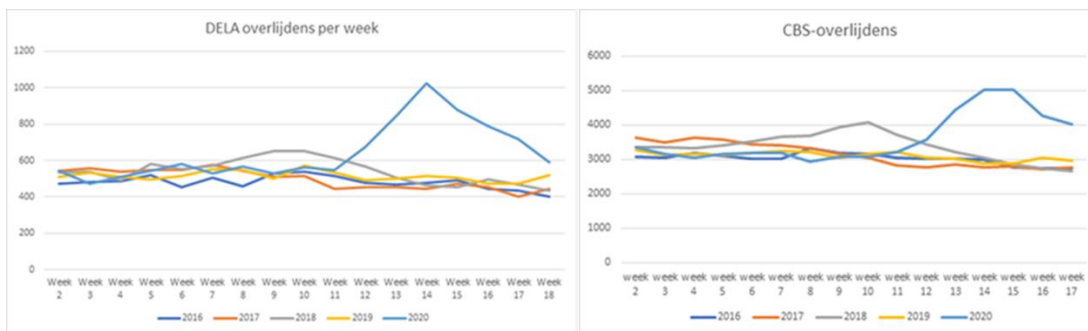

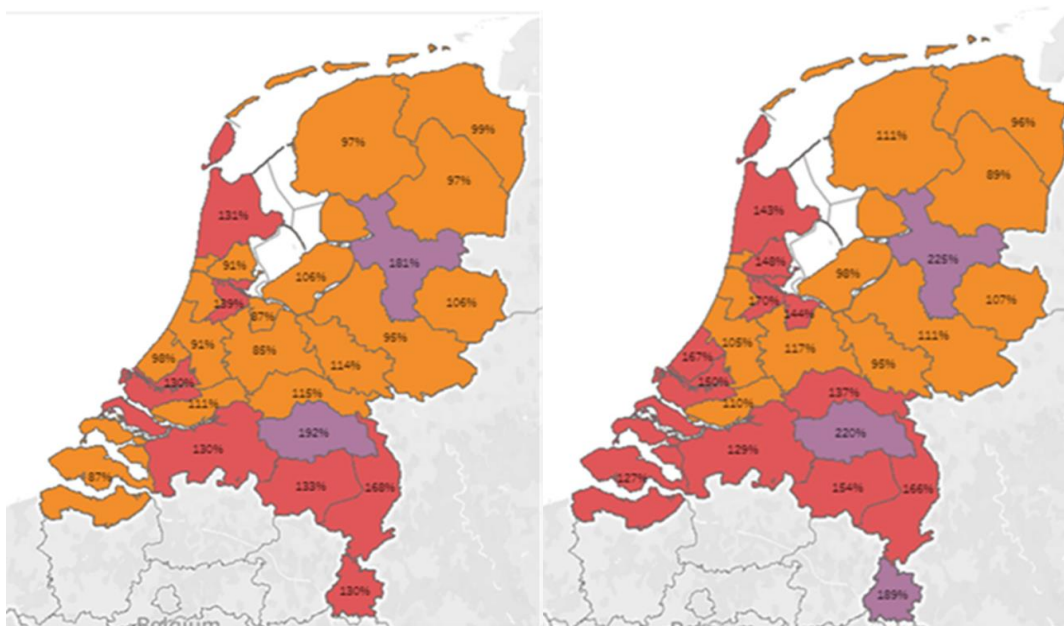
Coöperatie DELA informeert u met deze vierde update over uitvaartverzorging in deze corona tijd. Deze informatie wordt ook gedeeld met het Landelijk Operationeel Team Covid-19, die op haar beurt de veiligheidsregio's informeert. Bestuursvoorzitter Edzo Doeve blikt in deze [video](#) terug op de afgelopen maanden. De voorgaande brieven kunt u [hier](#) terug lezen. Mocht u naar aanleiding van deze mail vragen hebben, dan kunt u mij rechtstreeks benaderen op: mkersbergen@dela.org of 06 513 133 25.

Totaal aantal overlijdens is nog hoger, maar normaliseert meer

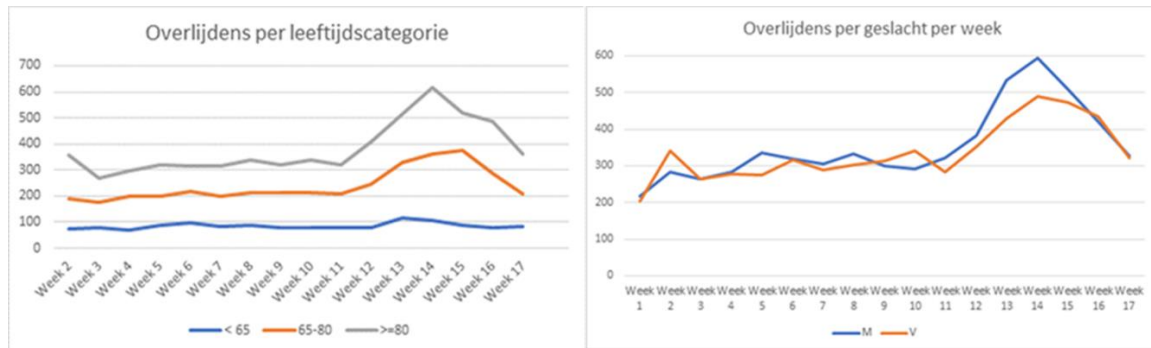
Coöperatie DELA registreert overlijdensmeldingen, ongeacht de oorzaak van het overlijden. Het aantal overlijdensmeldingen in de periode van week 10 tot week 17 wijkt zeer sterk af van de ontwikkelingen in de voorgaande jaren. De afwijking is ook veel groter dan we zagen in het jaar 2018, toen er meer overlijdens waren als gevolg van de griep. Het patroon bij DELA is iets groter dan de vergelijkbare patronen in de CBS cijfers, doordat DELA een groot aandeel heeft in het hart en het epicentrum van de corona uitbraak in Brabant. De cijfers van DELA zijn tot en met week 18 en lopen dus één week voor op de CBS cijfers.

Daarmee is de druk nog niet overal voorbij. Er zijn nog altijd regionale verschillen. Onderstaande kaartjes laten de veiligheidsregio's zien, met daarin de procentuele afwijkingen van overlijdensmeldingen bij DELA in maart (links) en april (rechts) per regio ten opzichte van de periode januari en februari. In feite bevestigen de kaartjes de berichten die eerder over de regionale verschillen zijn gedeeld.

In de leeftijdscategorie onder 65 jaar wijkt het patroon in de afgelopen twee maanden nauwelijks af van het patroon in voorgaande jaren. Boven 65 en vooral boven 80 jaar zijn er in de afgelopen twee maanden significant meer overlijdens geweest. Dit betrof meer mannen dan vrouwen. Dergelijke verschillen hebben we bij DELA niet eerder waargenomen.

Iedereen helpt mee

Hoewel de postmortale zorg als categorie binnen de totale zorg nauwelijks is vermeld in cijfers of berichten, was de druk in de afgelopen periode enorm. Wij konden dit aan, maar vanzelfsprekend was het zeker niet. Het lukte mede dankzij goede samenwerking met partners, collega uitvaartondernemers en met instellingen. Zeker ook dankzij collega's uit regio's waar de drukte minder was. Zij zijn als vanzelfsprekend ingesprongen, net als collega's uit de horeca die mee hielpen met bijvoorbeeld de begeleiding van het rouwbezoek en zelfs collega's van het hoofdkantoor hielpen met hand- en spandiensten mee in uitvaardienstverlening. Alles is in het werk gesteld om nabestaanden in deze omstandigheden toch een waardig en persoonlijk afscheid en herinnering te geven.

Waarom geen tests in postmortale zorg?

Wij zijn gewend om onze dienstverlening zodanig in te richten en vorm te geven, dat wij zelf weinig zichtbaar zijn bij de uitoefening van ons vak. De crisis heeft ons ook geleerd dat de postmortale zorg zo vanzelfsprekend onzichtbaar is dat ze ook snel over het hoofd wordt gezien. Bijvoorbeeld wanneer wordt gesteld dat 'iedereen in de zorg' getest kan worden. Medewerkers in de postmortale zorg die nabestaanden van overleden coronapatiënten opvangen en hen begeleiden in de dagen van het afscheid bij rouwbezoek of bij een afscheidsdienst, kunnen niet worden getest. Medewerkers in de postmortale zorg die overledenen verzorgen, wassen, kleden en opmaken, kunnen niet worden getest. Medewerkers die ook thuis moesten uitleggen dat zij desondanks tóch naar het uitvaartcentrum en het crematorium gaan om mee te helpen. De saamhorigheid is groot en als vanzelfsprekend heeft iedereen dat met een grote mate van dienstbaarheid zo weinig zichtbaar mogelijk gedaan. De postmortale zorg is daarin misschien niet de enige branche, maar het is wel een branche waarin persoonlijke zorg is verleend aan overledenen en nabestaanden, óók wanneer sprake was van overlijden als gevolg van Covid-19. Als de postmortale zorg in de opsomming van zorgberoepen dan consequent onvermeld blijft, is dat onterecht. De behoefte om te kunnen worden getest is bijzonder groot. Graag zien wij dat de collega's in de postmortale zorg hier ook gebruik van kunnen gaan maken.

Solidariteit en goed rentmeesterschap

De beperkende maatregelen als gevolg van Covid-19 leiden zeker nu het aantal overlijdens ook hoger is tot een druk op de financiën. De extra kosten als gevolg van aanvullende voorzieningen zoals beschermingsmiddelen, mobiele koelinstallaties, extra personeel, vervoer en extra tijden in de avond en weekenden waarop bezoek of afscheid wordt verzorgd, worden uiteraard niet in rekening gebracht. Voorzieningen als aula's zijn nagenoeg leeg, terwijl er niet minder kosten zijn. Tegelijkertijd zijn er geen inkomsten uit

horecavoorzieningen of aanvullende diensten. En DELA is voornemens om nabestaanden op een later moment in enige vorm tegemoet te komen bij het organiseren van een herdenkingsbijeenkomst en een lichtjesavond, om zo bij te dragen aan een waardige herdenking en herinnering op langere termijn. Het betekent niet dat wij geen lastige discussies kennen. Bijvoorbeeld met huurders van ons vastgoed. En de waardedaling van onze beleggingsportefeuille voelen wij ook zeker wel.

Als coöperatie waarin de polishouders als leden het laatste woord hebben, heeft DELA door de jaren heen altijd voor de lange termijn buffers opgebouwd, opdat deze aangesproken kunnen worden wanneer het nodig is. We vertelden het vaker, deze periode laat zien wat het verhaal materieel betekent. Hoe je het ook bekijkt, onze buffers hoeven niet aangesproken te worden om dividend uit te keren of aandeelhouders tevreden te stellen. DELA doet geen beroep op overheidssteun en is niet voornemens om de verzekeringsvoorwaarden of de premies aan te passen nu de gevolgen van de pandemie voelbaar zijn. Draagt Elkanders Lasten (DELA) is als coöperatie zonder winstoogmerk gebouwd op solidariteit en goed rentmeesterschap op de lange termijn.

Overheidsnormen werken wél, nu doorpakken

De Wet op de Lijkbezorging kent vrijwel geen normen voor kwaliteitsborging en consumentbescherming. De uitvaartbranche kent alleen vrijwillige vormen van zelfregulering, zoals een keurmerk en een ombudsman, waar circa 25% van de uitvaartondernemers zich bij aangesloten heeft. Op verzoek van DELA, Monuta en Yarden heeft dhr Ton Heerts afgelopen jaar geïnventariseerd of er bij de verschillende branche organisaties draagvlak is voor een branche brede ambitie gericht op betere [kwaliteitsborging en consumentbescherming](#). Het is getoetst bij onder meer BGNU, LVC, Nardus, LOB, VTU, WMG en vertegenwoordigers van kleine ondernemingen en zelfstandigen. Een belangrijk argument tégen wettelijke verankering is de aanname dat overheidsregulering in deze branche lastig zou zijn. Normen moeten immers worden bepaald, het is een vrij beroep en het moet te handhaven zijn. Bovendien zijn er weinig misstanden die aanleiding geven tot overheidsregulering. Het ministerie van Binnenlandse Zaken baseert zich hierbij op een onderzoek naar [kwaliteit in de uitvaartbranche](#).

Met de komende herziening van de Wet op de Lijkbezorging ligt er een kans om de spreekwoordelijke put te dempen vóórdat er een ernstige aanleiding voor is. En de pandemie heeft duidelijk gemaakt dat óók de uitvaartbranche prima in staat is om te werken met overheidsnormen die voor iedereen gelden. Dus óók normen die betrekking hebben op kwaliteitsborging en consumentbescherming. Wij roepen de politiek daarom op om nu door te pakken en kwaliteitsborging en consumentbescherming sterker wettelijk te verankeren bij de komende herziening van de Wet op de Lijkbezorging.

Dienstverlening op 1,5 meter

Wij buigen ons nog over de vraag hoe we de kwaliteit van de dienstverlening én de veiligheid van onze collega's en nabestaanden kunnen blijven garanderen bij een mogelijke uitbreiding van het toegestane aantal bezoekers en/of beschikbaarheid van horeca. En dat met inachtneming van 1,5 meter afstand. We focussen ons daarbij op wat wél kan. Hoe kunnen wij wel de verzorging met familie aanbieden of een meegang naar de ovenruimte bieden? En welke nieuwe kansen bieden de huidige en komende omstandigheden, regels en richtlijnen?

Antwoorden op vragen

Tot slot verwijs ik u graag hier naar [onze website](#), waarop wij antwoorden hebben geformuleerd op vragen die wij nu vaak krijgen. Wij staan open voor verdere informatie-uitwisseling en mocht u behoefte hebben aan antwoorden op andere vragen, dan kunt u mij daarvoor benaderen.